

О. І. Карий¹, Л. С. Лісовська², В. О. Михальчишена³

Національний університет “Львівська політехніка”,

кафедра менеджменту організацій,

ORCID: ¹ 0000-0002-1305-3043 ² 0000-0002-9937-3784, ³ 0009-0008-4671-5390

ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ВІЙНИ

<http://doi.org/10.23939/semi2025.02>.

© Карий О. І., Лісовська Л. С., Михальчишена В. О., 2025

Російсько-українська війна, що триває з лютого 2022 року, стала каталізатором глибоких трансформацій у громадянському суспільстві України. Громадські рухи та організації адаптувалися до умов воєнного часу, використовуючи нові інструменти та стратегії для вирішення гуманітарних, політичних та соціальних викликів.

Наведено результати порівняльного аналізу діяльності громадських організацій у чотирьох територіальних громадах України – Хотинській, Недобоївській, П’ядицькій та Тлумацькій – в умовах воєнного стану та зростання ролі інститутів громадянського суспільства. Проаналізовано кількісні та структурні характеристики громадських організацій у вибраних територіальних громадах, а також рівень залученості населення до їхньої діяльності. На основі емпіричних даних досліджено оцінку неформальної та фінансової підтримки, що надають органи місцевого самоврядування, та якість співпраці між громадськими організаціями й владними інституціями. Результати показали, що кількість ГО не має суттєвого впливу на рівень громадської активності та позитивні оцінки співпраці, натомість вирішальним чинником є спрямованість діяльності та здатність ГО відповідати на потреби громади. На основі отриманих результатів сформульовано рекомендації щодо підвищення інституційної спроможності ГО, розвитку механізмів підтримки та створення ефективних каналів комунікації з органами місцевого самоврядування. У статті використано результати соціологічного опитування у чотирьох територіальних громадах України.

Ключові слова: громадські організації, територіальні громади, громадська активність, фінансова підтримка, співпраця.

Постановка проблеми

Повномасштабне вторгнення росії в Україну у 2022 році стало переломним моментом для розвитку громадянського суспільства. Громадські організації та рухи зіткнулися з новими викликами, але водночас отримали можливості для розширення своєї діяльності. В умовах війни зросла кількість благодійних організацій, посилилася співпраця між громадськими об’єднаннями, а волонтерський рух став ключовим елементом підтримки населення та Збройних сил України. Це свідчить про розширення ролі громадського сектору в соціально-економічному та політичному житті держави, зокрема й в умовах повномасштабної війни. Проте кількісне зростання не завжди корелює з якісними показниками діяльності, ефективністю співпраці з органами місцевого самоврядування та рівнем залучення населення до громадської активності.

В умовах децентралізації та воєнних викликів особливої ваги набуває оцінка реального стану взаємодії громадських організацій і територіальних громад, визначення рівня їхньої інституційної, фінансової та неформальної підтримки, а також виявлення міжрегіональних відмінностей. Необхідність такого аналізу зумовлена потребою у формуванні обґрунтованих управлінських рішень і рекомендацій, спрямованих на посилення спроможності громадського сектору та підвищення ефективності його співпраці з владою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Упродовж 2014–2021 рр. розвиток громадянського суспільства в Україні характеризувався переходом від переважно мобілізаційної моделі діяльності до інституційно сталого функціонування організацій. Після подій Революції Гідності та початку збройної агресії російської федерації громадські об'єднання, волонтерські групи та ініціативи зосереджували зусилля на вирішенні нагальних безпекових, гуманітарних та соціальних проблем, що зумовило швидке зростання кількості організацій та високий рівень громадської активності. У подальші роки спостерігалася тенденція до формалізації та професіоналізації організацій, диверсифікації джерел їх фінансування, розширення тематичних напрямів діяльності – від оборонних та благодійних ініціатив до проєктів у сфері євроінтеграції, культури, освіти та місцевого розвитку (табл. 1).

У 2014–2021 рр. ключовим завданням розвитку громадянського суспільства стало зміцнення інституційної спроможності організацій та підвищення їх впливу на формування державної політики та налагодження передбачуваного механізму взаємодії з громадськими організаціями (ГО), надання їм необхідних інформаційних ресурсів, а також сприяння побудови партнерських відносин на принципах відкритості [1].

Важливою метою було розширення механізмів громадської участі, зокрема через впровадження інструментів електронної демократії та відкритих консультацій. Значну увагу приділяли забезпеченню фінансової сталості організацій громадянського суспільства (ОГС) шляхом диверсифікації джерел фінансування та розвитку місцевих фандрейзингових ініціатив. Окремим завданням було інтегрування європейських стандартів у діяльність ГО та налагодження ефективної взаємодії між владою, бізнесом і суспільством.

Таблиця 1

Динаміка розвитку громадянського суспільства в Україні: 2014 vs 2021 рр.

Параметр	2014 р.	2021 р.
Кількість ОГС	Різке зростання після Революції Гідності та початку війни; багато ініціатив – неформальні та волонтерські	Стабілізація кількості; більшість діє як зареєстровані організації з чіткою структурою
Основні напрями діяльності	Оборона, гуманітарна допомога, антикорупція, допомога ВПО	Інституційний розвиток, адвокація, євроінтеграція, культурні та освітні проєкти
Фінансування	Переважно донорське, благодійні внески; залежність від зовнішньої підтримки	Диверсифікація: донори, місцеві бюджети, краудфандинг, соціальне підприємництво
Інструменти громадської участі	Традиційні (мітинги, публічні акції, ЗМІ)	Е-демократія: е-петиції, бюджети участі, онлайн-консультації, соціальні мережі
Регіональна специфіка	Активність зосереджена у великих містах; прифронтові регіони зосереджені на безпеці та допомозі	Більш рівномірний розвиток; у тилкових регіонах – культурно-освітні ініціативи, у прифронтових – гуманітарні та безпекові
Міжнародна інтеграція	Перші активні кроки до співпраці з ЄС та міжнародними фондами	Системна участь у міжнародних мережах, адаптація європейських стандартів прозорості та підзвітності

Складено за [2, 3, 4, 5]

Протягом 2021 року одна ГО реалізувала в середньому три проекти, водночас середня кількість працевлаштованих коливалася від 3 до 14 осіб [6]. Відповідно до офіційних даних Міністерства юстиції України, станом на 2022 р. в країні налічувалося 96 543 громадські організації [7].

Війна в Україні спричинила значні зміни у ставленні суспільства до громадських організацій. Законодавство про прискорену реєстрацію неурядових організацій (прийняте у 2023 році) зменшило бюрократичні бар'єри і протягом 2023 року їх кількість зросла до 99 556 одиниць, що засвідчує позитивну динаміку розвитку інститутів громадянського суспільства. Актуальні показники за 2024 р. демонструють подальший приріст – до 104 483 організацій. Отже, простежується стійка тенденція до збільшення кількості громадських об'єднань в Україні, навіть в умовах воєнного стану, що свідчить про високий рівень соціальної активності та адаптивності громадянського сектору до кризових обставин [8].

У період повномасштабної війни в Україні громадський сектор не лише зберіг свою активність, а й продемонстрував тенденцію до розширення впливу та зміцнення інституційної спроможності [9]. Спостерігається феномен посилення ролі окремих громадських організацій, які виходять за межі традиційної діяльності та виконують функції, властиві державним або приватним інституціям. Так, фонд “Повернись живим” не лише здійснює благодійну та волонтерську діяльність, а й є замовником виробництва товарів військового призначення, веде претензійну роботу проти контрагентів, які порушили договірні зобов'язання, та спрямовує стягнуті штрафні санкції на додаткові оборонні закупівлі [9].

Війна також стала потужним стимулом для виникнення нових ГО, що об'єднують внутрішньо переміщених осіб (ВПО) і фокусуються на вирішенні їхніх першочергових потреб. Такі об'єднання активно налагоджують співпрацю з міжнародними фондами та програмами, що дає змогу залучати ресурси навіть для реалізації масштабних проектів, зокрема будівництва житла для переселенців. Цей процес демонструє підвищення рівня самоорганізації, розвиток горизонтальних зв'язків та посилення взаємодопомоги в суспільстві.

Отож у воєнних умовах громадянське суспільство України набуло нових завдань, серед яких – забезпечення оборонних потреб, підвищення спроможності органів влади, інтеграція ВПО та впровадження інновацій на місцевому рівні. Опитування Chatham House, яке провели у 2024 році серед 218 українських ГО, показує, що 80 % з них переорієнтувалися на зусилля з відновлення після війни, включаючи підтримку психічного здоров'я та реінтеграцію ветеранів [10]. Хоча можливостей багато, ризики залишаються: 40 % неурядових організацій повідомляють про дефіцит бюджету через зміну пріоритетів донорів [11].

Після впровадження реформи децентралізації в Україні ГО отримали нові можливості для впливу на соціально-економічний розвиток територіальних громад (ТГ), ставши важливим елементом їх життєдіяльності. Розширення повноважень органів місцевого самоврядування (ОМС) створило умови для більш тісної взаємодії між владою та інститутами громадянського суспільства, що дає змогу ефективніше враховувати потреби населення та оперативно реагувати на локальні виклики. ГО є інструментом мобілізації ресурсів, каналом комунікації між громадянами та органами влади, а також платформою для ініціювання та реалізації суспільно значущих проектів. В умовах воєнного стану їхня роль посилилася – від участі в гуманітарній підтримці та забезпеченні критичних потреб громади до організації волонтерських ініціатив і сприяння соціальній згуртованості. Отож ГО в **постдецентралізаційний** період не лише доповнюють функції місцевого самоврядування, а й є каталізатором розвитку громад, підвищуючи рівень участі населення у прийнятті рішень і зміцнюючи демократичні механізми на локальному рівні [12].

Не існує універсальної або нормативної моделі відносин між місцевими органами влади та громадськістю, яка була б прийнятною для ТГ. Для побудови життєздатної ТГ необхідна участь усіх інститутів громадянського суспільства [13]. Важливе значення потрібно приділяти налагодженню взаємодії між різними інституціями в ТГ, які запропоновано розглядати у розрізі трьох блоків, зокрема “ТГ-громадський сектор” [14], “ТГ-бізнес” та “ТГ-влада” [15].

Взаємодія між бізнесом і ГО дає змогу мобілізувати ресурси, підвищуючи рівень фінансування соціальних програм і забезпечуючи більший обсяг суспільних послуг у територіальних громадах [16].

Автори зазначають, що, маючи вищу ефективність та результативність своєї діяльності на місцевому рівні, аніж на державному, ГО спроможні посилити адаптаційний і трансформаційний резильєнтний потенціал ТГ в обмежених часових межах та ресурсному забезпеченні, негнучкості та гіперкогерентності місцевої влади [17].

Формулювання гіпотез і постановка цілей

Виконання цього дослідження передбачає підтвердження або спростування таких гіпотез:

Гіпотеза 1. Кількість громадських організацій у територіальній громаді не має прямого позитивного впливу на рівень громадської активності та оцінку співпраці населення з органами місцевого самоврядування.

Гіпотеза 2. Структура та зміст діяльності ГО (переважання організацій, що працюють у сферах практичних інтересів населення – бізнес, культура, туризм, правозахист) більшою мірою визначають рівень залучення громадян і позитивну оцінку підтримки, ніж їхня кількість.

Дослідження передбачає такі завдання:

1. Проаналізувати кількісні та структурні характеристики ГО у вибраних ТГ.
2. Оцінити рівень залученості населення до діяльності ГО та співпраці з місцевими органами влади.
3. Дослідити оцінки неформальної та фінансової підтримки ГО в громадах.
4. Встановити можливий зв'язок між кількістю та структурою ГО і рівнем громадської активності та підтримки.
5. Сформулювати висновки та надати рекомендації щодо підвищення ефективності взаємодії ГО і ОМС.

Методи дослідження

Емпіричну основу дослідження становлять результати соціологічного опитування, проведеного у 2024 році в чотирьох ТГ західної частини України – Хотинській та Недобойській ТГ Чернівецької області, а також П'ядицькій та Тлумацькій ТГ Івано-Франківської області. Опитування проводили за стандартизованою анкетною, спрямованою на виявлення рівня участі мешканців у діяльності ГО, оцінки співпраці громади з громадським сектором, рівня неформальної та фінансової підтримки ГО. Вибірка формувалася за принципом репрезентативності для кожної громади з урахуванням статеві-вікової структури населення. Отримані дані були зведені у таблиці та проаналізовані з використанням методів описової статистики, порівняльного аналізу та інтерпретації соціологічної інформації.

Для інтерпретації результатів використовували підходи інституційного аналізу розвитку громадянського суспільства та концепції взаємодії органів влади з інститутами громадського сектора в умовах кризових викликів, зокрема воєнного стану.

Виклад основного матеріалу

У межах цього дослідження важливим етапом є надання узагальненої характеристики діяльності ГО у ТГ, які потребують аналізу. Така характеристика дає змогу окреслити масштаби, напрями та специфіку функціонування ГО, виявити рівень їхньої інституційної спроможності та ефективності у вирішенні локальних проблем.

Аналіз діяльності ГО у Хотинській, Недобойській, П'ядицькій та Тлумацькій ТГ свідчить про суттєві відмінності у структурі, напрямках роботи та рівні залучення населення (табл. 2). У Хотинській ТГ зареєстровано 26 об'єднань, серед яких переважають релігійні (18), що зосереджуються на збереженні традиційних цінностей і благодійності. Нерелігійні ГО представлені

культурними, спортивними, благодійними та підприємницькими ініціативами, що сприяють економічному і соціальному розвитку. Недобоївська ТГ має 27 організацій, з яких 12 релігійних, із концентрацією активності у кількох населених пунктах, тоді як у частині сіл ГО взагалі немає. Тут релігійні організації представлені різними конфесіями, що впливають на релігійно-громадське життя громади.

Таблиця 2

Порівняльна характеристика механізму взаємодії ГО та ОМС у ТГ*

Показник	Хотинська ТГ	Недобоївська ТГ	П'ятицька ТГ	Тлумацька ТГ
Кількість ГО (усього / релігійних)	26 / 18	27 / 12	10 / 0	17+ / 0
Переважаючий тип організацій	Релігійні та благодійні, спортивні, підприємницькі	Релігійні різних конфесій, частково культурно-просвітницькі	Молодіжні, культурно-просвітницькі, економічного розвитку	Бізнес, туризм, правозахист, культура, спорт
Рівень географічного охоплення	ГО у більшості населених пунктів	Концентрація в кількох селах, у частині населених пунктів – немає	Зосередження в центральних населених пунктах, але активні молодіжні ініціативи	Широке охоплення, участь у національних і міжнародних мережах
Особливості співпраці з владою	Партнерство в культурних і соціальних проєктах	Залежить від населеного пункту, активність нерівномірна	Відкрита комунікація, підтримка молоді, наявність консультативних органів	Високий рівень проєктної діяльності, грантова підтримка
Сильні сторони	Сильний релігійний сегмент, різнопланова діяльність у місті	Конфесійна різноманітність, локальні лідери	Молодіжна активність, сучасні комунікаційні інструменти	Досвід, інституційний потенціал, зовнішнє фінансування
Виклики	Баланс між релігійними й світськими ініціативами	Відсутність ГО у частині населених пунктів	Обмежена кількість організацій	Збереження активності та ресурсів у воєнний час

* Джерело: власні дослідження (дані отримані шляхом проведення фокус-груп та на основі 17, 18, 19, 20)

П'ятицька ТГ вирізняється проактивною позицією місцевої влади та високою молодіжною активністю. У громаді діє 10 організацій, зокрема культурно-просвітницького, економічного та соціального спрямування, активно розвинена мережа молодіжних структур та комунікаційні онлайн-ресурси. Тлумацька ТГ характеризується значним досвідом громадської роботи, широким спектром діяльності ГО (від бізнесу і туризму до правозахисту та культурних ініціатив) та активною участю у грантових і партнерських проєктах, зокрема міжнародних. Тут розвинена система інформаційної підтримки, включно з друкованими та електронними ЗМІ.

Отже, попередньо потрібно констатувати, що Хотинська та Недобоївська громади мають вищу частку релігійних організацій, що визначає специфіку їхньої активності, тоді як П'ятицька та Тлумацька – більшу диверсифікацію напрямів роботи і виражену орієнтацію на інституційний розвиток та залучення зовнішніх ресурсів. Найвищий рівень молодіжної активності спостерігається у П'ятицькій ТГ, а найбільший досвід проєктної роботи – у Тлумацькій. Це свідчить про різні моделі розвитку громадського сектору, зумовлені місцевими соціально-культурними умовами, ресурсною базою та управлінськими підходами.

У 2024 році автори провели соціологічне опитування мешканців у Хотинській, Недобоївській, П'ятицькій та Тлумацькій ТГ, спрямоване на оцінювання рівня участі населення у діяльності ГО та стану їхньої взаємодії з ОМС. Дані, наведені у табл. 3, відображають рівень залученості населення чотирьох ТГ до діяльності ГО.

Таблиця 3

Залученість мешканців ТГ у роботі ГО

Територіальна громада	Відсоток респондентів, які беруть участь у роботі громадських організацій	Відсоток респондентів, які не беруть участь у роботі громадських організацій
Хотинська	25,96 %	74,04 %
Недобоївська	25,23 %	74,77 %
П'ятицька	21,05 %	78,95 %
Тлумацька	32,80 %	67,20 %
Середнє значення	25,53 %	74,47 %

Найвищий показник участі зафіксовано у Тлумацькій ТГ – 32,80 % респондентів повідомили про свою активну участь у діяльності ГО, тоді як у П'ятицькій ТГ цей показник є найнижчим і становить 21,05 %. Хотинська та Недобоївська ТГ демонструють близькі результати – 25,96 % та 25,23 % відповідно. У середньому по вибірці рівень участі становить 25,53 %, що свідчить про те, що лише приблизно чверть опитаних залучені до роботи громадських організацій, тоді як більшість (74,47 %) не беруть участі в подібних об'єднаннях.

На підставі зіставлення даних табл. 3 та 2 можна зробити такі висновки. Найбільш результативними для підвищення рівня громадської участі є ті ГО, діяльність яких пов'язана з практичними інтересами населення (бізнес, туризм, правозахист, культура, спорт). Такі висновки робимо за опитуваннями у Тлумацькій ТГ. Натомість релігійні організації, хоча й становлять більшість у деяких громадах, не стимулюють підвищення рівня активності, що свідчить про слабку кореляцію між кількістю релігійних ГО та фактичною участю населення у громадському житті. Отже, якісна структура ГО важливіша за їх кількісний показник.

Дані табл. 4 відображають оцінку мешканцями досліджуваних ТГ рівня взаємодії ОМС з ГО.

Таблиця 4

Оцінка рівня співпраці ТГ з ГО

Територіальна громада	Оцінка, % від опитаних				
	Дуже погано	Радше погано	Посередньо	Радше добре	Дуже добре
Хотинська	8,50	8,60	40,00	32,90	10,00
Недобоївська	0,00	8,00	44,00	32,00	16,00
П'ятицька	25,60	23,10	28,20	17,90	5,20
Тлумацька	5,60	22,20	61,10	8,30	2,80
середнє значення	12,39	16,60	41,06	22,08	7,88

Найпозитивніші оцінки співпраці зафіксовано у Недобоївській ТГ, де 48 % респондентів оцінили співпрацю як “радше добре” або “дуже добре”. Водночас найбільш критично налаштовані мешканці П'ятицької ТГ: майже половина опитаних (48,7 %) вважають рівень співпраці “дуже поганим” або “радше поганим”.

У середньому по всіх громадах 29,96 % респондентів оцінюють співпрацю як “радше добре” або “дуже добре”, 28,99 % – негативно, тоді як найбільша частка опитаних (41,06 %) обирають нейтральну оцінку “посередньо”. Це свідчить про те, що значна частина мешканців не має чітко сформованої думки або не бачить помітних результатів взаємодії влади з ГО.

Тлумацька громада, де кількість ГО налічує 17+ і немає релігійних організацій, отримала найвищу позитивну оцінку співпраці серед респондентів: 61,1 % “посередньо”, 8,3 % “радіше добре” і хоч лише 2,8 % “дуже добре”, однак негативні оцінки значно нижчі, ніж у П’ядицькій.

Отже, кількість ГО (26–27) не означають високої якості співпраці, тоді як навіть менша кількість (17+) може бути більш ефективною завдяки спрямованій діяльності. У Хотинській і Недобоївській громадах більшість ГО релігійні, і хоча загальна кількість велика, їхній вплив на співпрацю обмежений – оцінки залишаються лише середніми.

П’ядицька ТГ з молодіжними та культурно-просвітницькими ГО показала низькі оцінки співпраці, що може свідчити про недостатню інституційну сталість або слабкі механізми взаємодії. Натомість Тлумацька ТГ, де ГО працюють у сферах бізнесу, туризму, культури, правозахисту та спорту, демонструє кращу якість співпраці навіть за меншої кількості ГО. Отже, можемо узагальнити, що структура ГО визначає якість взаємодії більше, ніж кількість ГО.

Результати наступного етапу опитування свідчать, що рівень неформальної підтримки (інформаційної, консультаційної тощо) значною мірою оцінюють респонденти як середній або помірно позитивний (табл. 5).

Таблиця 5

Оцінка неформальної підтримки ГО (інформаційна, консультаційна тощо) у ТГ

Територіальна громада	Оцінка, % від опитаних					Загалом (%)
	Дуже погано	Радше погано	Посередньо	Радше добре	Дуже добре	
Хотинська ТГ	9,90	8,50	45,10	31,00	5,50	100
Недобоївська ТГ	0,00	8,70	47,80	26,10	17,40	100
П’ядицька ТГ	19,50	36,60	24,40	19,50	0,00	100
Тлумацька ТГ	10,30	28,20	43,60	10,30	7,60	100
середнє значення	11,54	22,84	37,87	21,51	6,24	100

Найкращі показники неформальної підтримки спостерігаються у Недобоївській ТГ, де 43,5 % опитаних обрали варіанти “радіше добре” або “дуже добре”, а негативні оцінки (“дуже погано” та “радіше погано”) становлять лише 8,7 %. У Хотинській ТГ позитивно оцінили неформальну підтримку 36,5 % респондентів, тоді як у П’ядицькій ТГ спостерігається найгірший результат: понад половини (56,1 %) опитаних вважають її низькою. У середньому по всіх громадах 27,75 % респондентів позитивно оцінюють неформальну підтримку, 34,38 % – негативно, а найбільша частка (37,87 %) висловлює нейтральну позицію.

Неформальна підтримка ГО у більшості випадків сприймається як недостатня, що може бути наслідком слабкої комунікації між владою та громадським сектором або нерозвиненості інформаційно-консультаційних механізмів у громадах. Продовжуючи аналітичні висновки, потрібно зазначити, що оцінка неформальної підтримки ГО громадами також не корелює з кількістю організацій. Найкраще підтримку оцінили у Недобоївській ТГ (43,5 % позитивних відповідей), де більшість ГО належать до релігійних. Найгірша оцінка у П’ядицькій ТГ (лише 19,5 % “радіше добре” і повна відсутність “дуже добре”), що підтверджує загальну низьку якість взаємодії. Тлумацька ТГ, яка має різнопрофільні ГО, показує середні результати (17,9 % позитивних оцінок), хоча за залученістю населення вона лідирує.

Отже, як і в попередньому аналізі, якість підтримки залежить від інституційної зрілості та спрямованості ГО, а не від їхньої чисельності, що підкреслює потребу розвивати механізми партнерства та комунікації, а не лише збільшувати кількість організацій.

Дані табл. 6 свідчать про загалом низький рівень фінансової підтримки ГО в досліджуваних громадах.

Таблиця 6

Оцінка фінансової підтримки громадських організацій

Громада	Дуже погано (%)	Радше погано (%)	Посередньо (%)	Радше добре (%)	Дуже добре (%)	Загалом (%)
Хотинська ТГ	21,30 %	24,00 %	37,30 %	10,70 %	6,70 %	100,00 %
Недобоївська ТГ	0,00 %	36,00 %	40,00 %	16,00 %	8,00 %	100,00 %
П'ядицька ТГ	33,30 %	25,60 %	35,90 %	5,20 %	0,00 %	100,00 %
Тлумацька ТГ	30,80 %	25,60 %	38,50 %	2,60 %	2,50 %	100,00 %
Загалом	23,58 %	27,20 %	37,57 %	8,00 %	3,65 %	100,00 %

Найкращі результати знову демонструє Недобоївська ТГ: 24 % респондентів оцінили підтримку як позитивну, а негативні оцінки становлять 36 %. У Хотинській ТГ частка позитивних оцінок сягає 17,4 %, але переважають нейтральні (37,3 %) та негативні відповіді (45,3 %). Найнижчі оцінки знову зафіксовано у П'ядицькій ТГ та Тлумацькій ТГ, де позитивно фінансову підтримку оцінило лише 5,2 % та 5,1 % респондентів, а негативні оцінки перевищують 55 %.

У середньому по всіх громадах позитивні оцінки фінансової підтримки становлять лише 11,65 %, тоді як негативні відповіді перевищують половину (50,78 %). Отже, рівень фінансової підтримки ГО є критично низьким у більшості громад, що свідчить про системну проблему ресурсного забезпечення громадського сектору.

Висновки

Війна в Україні стала серйозним випробуванням для громадського руху та організацій, але водночас відкрила нові можливості для їхнього розвитку. Зростання кількості благодійних організацій, посилення співпраці та використання цифрових інструментів свідчать про стійкість громадянського суспільства. Для реалізації перспектив необхідно подолати виклики, пов'язані з фінансуванням, кадрами та кіберзагрозами, шляхом співпраці з державою та міжнародними партнерами.

Порівняльний аналіз діяльності громадських організацій у чотирьох досліджуваних ТГ демонструє відмінності, зумовлені як історико-культурними особливостями, так і рівнем інституційного розвитку та управлінських підходів. Хотинська та Недобоївська громади характеризуються значною часткою релігійних організацій, які виконують важливі функції соціальної підтримки та збереження культурних цінностей, проте у випадку Недобоївської ТГ спостерігається нерівномірний територіальний розподіл активності та відсутність ГО у частині населених пунктів. П'ядицька громада вирізняється високим рівнем молодіжної участі та сучасними інструментами комунікації, що створює сприятливе середовище для культурно-просвітницької та економічної активності, хоча загальна кількість організацій є обмеженою. Тлумацька громада має найрозвиненішу інституційну базу, значний досвід реалізації грантових і партнерських проєктів, а також широкий спектр напрямів діяльності ГО – від бізнесу та туризму до правозахисту й культурних ініціатив.

Виявлені особливості свідчать про існування різних моделей розвитку громадського сектору: релігійно-орієнтованої (Хотинська, Недобоївська), молодіжно-інноваційної (П'ядицька) та інституційно-проектної (Тлумацька). Це зумовлює необхідність розробки диференційованих рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності ГО, враховуючи локальні потреби, ресурсний потенціал і готовність влади до партнерства. В умовах воєнного стану та зростання ролі громадянського суспільства кожна з цих моделей може бути адаптована для посилення соціальної згуртованості та стійкості громад.

Кількісні показники ГО мають обмежене значення для розвитку громадської активності та позитивної оцінки співпраці у ТГ. Визначальним чинником є змістовна діяльність організацій і сфера їх впливу. Це підтверджує гіпотезу, що якісна диверсифікація ГО та їхня інтегрованість у соціально-економічні процеси громади важливіші за формальну кількість організацій.

У середньому по всіх громадах позитивна оцінка фінансової підтримки значно нижча за оцінку неформальної підтримки, що вказує на більшу доступність інформаційно-консультаційних ресурсів порівняно з матеріально-фінансовими.

Фінансова підтримка громадських організацій у більшості досліджуваних громад оцінюється критично низько, що свідчить про відсутність сталої системи фінансування та стратегічного підходу до розвитку громадянського суспільства. Домінування посередніх та негативних оцінок вказує на потребу посилення місцевих програм підтримки, створення прозорих механізмів розподілу коштів та стимулювання проектної діяльності ГО.

Підвищення рівня участі потребує системних заходів з боку ОМС та самих ГО, зокрема розширення спектра діяльності, кращої інформованості населення та створення інклюзивних умов для залучення різних груп громадян.

Низький середній рівень залучення вказує на значний потенціал для розвитку громадянського суспільства, особливо через формування дієвих горизонтальних зв'язків та інституційної підтримки місцевих ініціатив.

Порівняльний аналіз кількісних та якісних показників діяльності громадських організацій у досліджуваних територіальних громадах засвідчив, що кількість ГО не є визначальним чинником рівня громадської активності, якості співпраці з органами місцевого самоврядування чи рівня фінансової підтримки. У громадах із найбільшою кількістю ГО (Хотинська, Недобоївська) показники взаємодії залишаються лише на середньому рівні й не відрізняються від громад з меншою чисельністю організацій. Натомість вирішальним чинником була змістовна спрямованість діяльності ГО: найвищі рівні залучення та більш позитивні оцінки співпраці зафіксовано у громадах, де переважають організації, діяльність яких спрямована на задоволення практичних потреб населення (бізнес, туризм, правозахист, культура та спорт).

Аналіз неформальної та фінансової підтримки ГО показав, що в усіх громадах ці показники залишаються недостатніми, причому негативні оцінки часто перевищують позитивні. Це свідчить про необхідність розробки сталих механізмів фінансування, прозорих інструментів підтримки та активнішого залучення громадськості до прийняття рішень. Отож стратегічний фокус розвитку має бути спрямований не на механічне збільшення кількості громадських організацій, а на підвищення їхньої інституційної спроможності, розширення спектра діяльності та формування ефективних каналів комунікації з місцевою владою.

Перспективи подальших досліджень

Подальші дослідження доцільно зосередити на поглибленому аналізі взаємозв'язку між типологією громадських організацій та рівнем соціальної активності населення, зокрема із застосуванням кількісних методів оцінювання кореляції та регресійного аналізу. Перспективним напрямом є вивчення впливу цільового та стабільного фінансування на результативність діяльності ГО, а також розробка моделей інституційної підтримки, які враховують специфіку різних територіальних громад. Особливої уваги потребує дослідження практик залучення молоді до громадських ініціатив і ролі цифрових інструментів у підвищенні прозорості та ефективності комунікації між ГО та органами місцевого самоврядування.

1. Яровой Т. С. Формування громадянського суспільства в Україні: ретроспектива крізь призму публічного управління. *Держава та регіони. Серія: Державне управління*. 2024. (3), 164–169. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2024.3.24>.

2. National Institute for Strategic Studies. (2021). *Стан розвитку громадянського суспільства в Україні: шлях протягом 30-ти років та ключові аспекти 2021 року: аналітична доповідь*. Київ : НІСД. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-12/block_grom_susp.pdf.

3. Garasymiv T. Z. Громадські організації: ідеологічно-правовий вплив на громадянське суспільство. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. Серія: Юридичні науки. 2022. 6(23). 10–17.

4. Бутенко О. П., Кот О. В., Малахов В. А. Аналіз механізму функціонування ринку гуманітарної допомоги в Україні. *Ефективна економіка*. 2025. (2). URL: <https://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=12625> Центр розвитку громад. (2022, 11 січня).

5. Липчук О. Європейський досвід становлення громадянського суспільства: можливості використання в умовах воєнного стану в Україні. *Вісник Прикарпатського Університету. Серія: Політологія*. 2024. (17). 74–81. DOI: <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-17-10>.
6. Activity Center. *Громадські організації Заходу України: про що вони?* Отримано 8 вересня 2025, (2023, 18 липня). URL: <https://activitycenter.org.ua/analitika/hromadski-orhanizatsii-zakhodu-ukrainy-pro-shcho-vony/>.
7. Укрінформ. *В Україні збільшується кількість громадських організацій попри війну – аналітики*. Отримано 8 вересня 2025, (2024, 1 серпня). URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3921815-v-ukraini-zbilsuetsa-kilkist-gromadskih-organizacij-popri-vijnu-analitiki.html>.
8. Ткачук А. *Громадянське суспільство в Україні і війна*. Центр політико-правових реформ. Отримано 8 вересня 2025, (2024, 1 серпня). URL: <https://www.csi.org.ua/news/gromadyanske-suspilstvo-v-ukrayini-i-vijna/>.
9. Chatham House. *Відновлення України під час війни та роль громадянського суспільства*. Отримано 8 вересня 2025, (2024). URL: <https://www.chathamhouse.org>.
10. Київський міжнародний інститут соціології. *Громадянське суспільство в Україні в контексті війни: звіт за результатами комплексного соціологічного дослідження*. ISAR Єднання. Отримано 8 вересня 2025, (2023). URL: https://ednannia.ua/images/Procurements/Civil_Society_in_Ukraine_in_the_Context_of_War_Report_on_a_Comprehensive_Sociological_Research.pdf
11. Процак К., Гойдаш Ю. Р., Гунька Б. В. Повоєнна відбудова територіальних громад в Україні: стратегічні орієнтири. *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: Проблеми економіки та управління*. 2025. 9(1). 50–59. DOI: <https://doi.org/10.23939/semi2025.01.050>
12. Gruzd M. Активізація громадської участі в управлінні розвитком об’єднаних територіальних громад. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Серія “Економіка”*. 2022. 25(53). 57–65.
13. Карий О. І., Лісовська Л. С., Михальчишена В. О. Бажані інформаційні канали комунікацій між мешканцями і місцевою владою під час війни. *Економічний простір*. 2025. 204, 145–151. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.204.145-151>.
14. Кудак К. М., Стойка В. С. Методичні підходи оцінювання партнерської спроможності територіальних громад в умовах децентралізації. *Економічний простір*. 2022. (181). 168–171.
15. Сова О. The impact of the commercial and civil society sectors on the socio-economic activity of Ukrainian communities. *Demography and Social Economy*. 2025. 59(1). 3–19. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2025.01.003>.
16. Дяконенко О., Нечитайло Т. The role of the resilient potential of public organizations in reconstruction of territorial communities of Ukraine. *Demography and Social Economy*. 2024. 57(3) 122–140.
17. Хотинська міська об’єднана територіальна громада. (n.d.). *Хотинська міська територіальна громада: Офіційний сайт*. Отримано 8 вересня 2025. URL: <https://khotyn.dosvit.org.ua/>.
18. Недобоївська територіальна громада. (n.d.). *Недобоївська територіальна громада*. Отримано 8 вересня 2025. URL: <https://nedoboivska-gromada.gov.ua/>.
19. П’ядицька громада. (n.d.). *П’ядицька громада*. Отримано 8 вересня 2025. URL: <https://pyadyska-gromada.gov.ua/>.
20. Тлумацька міська рада. (n.d.). *Тлумацька міська рада*. Отримано 8 вересня 2025. URL: <https://tlumacka-gromada.gov.ua/>.

1. Yarovoi, T. S. (2024). *Formuvannia hromadianskoho suspilstva v Ukraini: retrospektyva kriz pryzmu publichnoho upravlinnia* [Formation of civil society in Ukraine: Retrospective through the prism of public administration]. *Derzhava ta Rehiony. Seriya: Derzhavne Upravlinnia*, (3), 164–169. DOI: <https://doi.org/10.32782/1813-3401.2024.3.24> (in Ukrainian).

2. National Institute for Strategic Studies. (2021). *Stan rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini: shliakh protiahom 30-ty rokiv ta kliuchovi aspekty 2021 roku: analitychna dopovid* [State of development of civil society in Ukraine: The path over 30 years and key aspects of 2021: Analytical report]. Kyiv : NISS. Retrieved from https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-12/block_grom_susp.pdf (in Ukrainian).

3. Garasymiv, T. Z. (2022). *Hromadski orhanizatsii: ideolohichno-pravovyi vplyv na hromadianske suspilstvo* [Public organizations: Ideological and legal impact on civil society]. *Visnyk Natsionalnoho Universytetu “Lvivska Politekhnikha”. Seriya: Yurydychni Nauky*, 6(23), 10–17 (in Ukrainian).

4. Butenko, O. P., Kot, O. V., & Malakhov, V. A. (2025). *Analiz mekhanizmu funktsionuvannia rynku humanitarnoi dopomohy v Ukraini* [Analysis of the mechanism of functioning of the humanitarian aid market in Ukraine]. *Efektivna Ekonomika*, (2). Retrieved from <https://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=12625> (in Ukrainian).
5. Lypchuk, O. (2024). *Yevropeyskyi dosvid stanovlennia hromadianskoho suspilstva: mozhyvosti vykorystannia v umovakh voiennoho stanu v Ukraini* [European experience in civil society formation: Opportunities for use under martial law in Ukraine]. *Visnyk Prykarpatskoho Universytetu. Serii: Politolohiia*, (17), 74–81. DOI: <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-17-10> (in Ukrainian).
6. Activity Center. (2023, July 18). *Hromadski orhanizatsii Zakhodu Ukrainy: pro shcho vony?* [Civil society organizations of Western Ukraine: What are they about?]. September 8, 2025. Retrieved from <https://activitycenter.org.ua/analitika/hromadski-orhanizatsii-zakhodu-ukrainy-pro-shcho-vony/> (in Ukrainian).
7. Ukrinform. (2024, August 1). *V Ukraini zbilshuietsia kilkist hromadskykh orhanizatsii popry viinu – analitky* [The number of public organizations in Ukraine is increasing despite the war – analysts]. September 8, 2025. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3921815-v-ukraini-zbilshuietsia-kilkist-gromadskih-organizacij-popri-vijnu-analitiki.html> (in Ukrainian).
8. Tkachuk, A. (2024, August 1). *Hromadianske suspilstvo v Ukraini i viina* [Civil society in Ukraine and the war]. Center for Political and Legal Reforms. September 8, 2025. Retrieved from <https://www.csi.org.ua/news/gromadyanske-suspilstvo-v-ukrayini-i-vijna/> (in Ukrainian).
9. Chatham House. (2024). *Vidnovlennia Ukrainy pid chas viiny ta rol hromadianskoho suspilstva* [Rebuilding Ukraine during the war and the role of civil society]. September 8, 2025. Retrieved from <https://www.chathamhouse.org> (in Ukrainian/English summary).
10. Kyiv International Institute of Sociology. (2023). *Hromadianske suspilstvo v Ukraini v konteksti viiny: zvit za rezultatamy kompleksnoho sotsiologichnoho doslidzhennia* [Civil society in Ukraine in the context of war: Report on the results of a comprehensive sociological study]. ISAR Ednannia. September 8, 2025. Retrieved from https://ednannia.ua/images/Procurements/Civil_Society_in_Ukraine_in_the_Context_of_War_Report_on_a_Comprehensive_Sociological_Research.pdf (in Ukrainian).
11. Protsak, K., Hoidash, Yu. R., & Hunka, B. V. (2025). *Povoienna vidbudova terytorialnykh hromad v Ukraini: stratehichni oriientyry* [Post-war reconstruction of territorial communities in Ukraine: Strategic guidelines]. *Visnyk Natsionalnoho Universytetu “Lvivska Politehnika”. Serii: Problemy Ekonomiky ta Upravlinnia*, 9(1), 50–59. DOI: <https://doi.org/10.23939/semi2025.01.050> (in Ukrainian).
12. Gruzd, M. (2022). *Aktyvizatsiia hromadskoi uchasti v upravlinni rozvytkom obiednanykh terytorialnykh hromad* [Activation of public participation in the management of the development of united territorial communities]. *Naukovi Zapysky Natsionalnoho Universytetu “Ostrozka Akademiia”. Serii “Ekonomika”*, 25(53), 57–65 (in Ukrainian).
13. Karyi, O. I., Lisovska, L. S., & Mykhalchyshena, V. O. (2025). *Bazhani informatsiini kanaly komunikatsii mizh meshkantsiamy i mistsevoiu vladoiu pid chas viiny* [Preferred communication channels between residents and local authorities during the war]. *Ekonomichnyi Prostir*, 204, 145–151. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.204.145-151> (in Ukrainian).
14. Kudak, K. M., & Stoika, V. S. (2022). *Metodychni pidkhody otsiniuvannia partnerskoi spromozhnosti terytorialnykh hromad v umovakh detsentralizatsii* [Methodical approaches to assessing the partnership capacity of territorial communities under decentralization]. *Ekonomichnyi Prostir*, (181), 168–171 (in Ukrainian).
15. Sova, O. (2025). The impact of the commercial and civil society sectors on the socio-economic activity of Ukrainian communities. *Demography and Social Economy*, 59(1), 3–19. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2025.01.003>.
16. Diakonenko, O., & Nechytailo, T. (2024). The role of the resilient potential of public organizations in reconstruction of territorial communities of Ukraine. *Demography and Social Economy*, 57(3), 122–140.
17. Khotynska City Territorial Community. (2025). *Khotynska miska terytorialna hromada: Ofitsiinyi sait* [Khotyn City Territorial Community: Official website]. September 8, 2025. Retrieved from <https://khotyn.dosvit.org.ua/> (in Ukrainian).
18. Nedoboivska Territorial Community. (2025). *Nedoboivska terytorialna hromada* [Nedoboivska Territorial Community]. September 8, 2025. Retrieved from <https://nedoboivska-gromada.gov.ua/> (in Ukrainian).
19. Pyadytska Community. (2025). *Pyadytska hromada* [Pyadytska Community]. September 8, 2025. Retrieved from <https://pyadytska-gromada.gov.ua/> (in Ukrainian).
20. Tlumatska City Council. (2025). *Tlumatska miska rada* [Tlumatska City Council]. September 8, 2025. Retrieved from <https://tlumacka-gromada.gov.ua/> (in Ukrainian).

O. Karyy, L. Lisovska, V. Mykhalchyshena
Lviv Polytechnic National University,
Department of Management of Organizations,
oleh.i.karyi@lpnu.ua,
lidia.s.lisovska@lpnu.ua,
viktoriia.mykhalchyshena.me.2021@lpnu.ua

PUBLIC ORGANIZATIONS OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN WAR CONDITIONS

© Karyy O, Lisovska L., Mykhalchyshena V., 2025

Purpose. This study aims to provide an in-depth empirical assessment of the relationship between the density and structure of civil society organizations (CSOs) within selected Ukrainian territorial communities and citizens' perceptions of their performance. The research explores whether the quantitative presence of CSOs correlates with higher levels of civic engagement, public trust, and satisfaction with cooperation with local authorities. The analysis also seeks to identify systemic challenges affecting informal and financial support mechanisms and to determine the conditions under which CSOs can effectively contribute to strengthening participatory governance and local development.

Design/methodology/approach. The study is based on a structured empirical design, combining quantitative and comparative approaches. Primary data were obtained from surveys conducted among residents of four territorial communities, focusing on their evaluation of CSO activity, quality of informal support (informational, consultative, and organizational assistance), and financial support mechanisms. Descriptive statistics were used to determine distributions, and cross-community comparison allowed for the identification of correlational patterns between CSO density and perceived quality of interaction. The findings were synthesized to generate a set of analytical generalizations regarding the relationship between civil society capacity and citizen participation.

Findings. Empirical evidence indicates that a greater number of CSOs does not necessarily translate into higher levels of civic participation or more favorable public evaluations of CSO activities. Respondents most frequently reported a moderate level of both informal and financial support, whereas consistently high ratings were rare. Limited financial assistance emerged as a critical barrier, suggesting that many CSOs operate with resource constraints that restrict their ability to scale activities and broaden community outreach. The results also highlight the significance of organizational focus and relevance of activities as decisive factors shaping public trust and engagement, thus underscoring the importance of aligning CSO agendas with local needs and policy priorities.

Practical implications

The research provides actionable insights for policy-makers, municipal administrations, and donor institutions. Recommended measures include the development of targeted funding instruments, capacity-building programs for CSO leadership, and institutionalized platforms for dialogue between civil society and government stakeholders. Implementing these measures may lead to improved public participation in decision-making processes, enhanced accountability of local authorities, and the creation of a more resilient civic ecosystem, particularly relevant in the context of Ukraine's post-war reconstruction and democratic consolidation.

Originality/value. This paper contributes to the literature by offering micro-level empirical evidence on the relationship between CSO density and civic engagement, moving beyond the traditional focus on national-level aggregates. By integrating community-level survey data with comparative analysis, it generates new insights into the structural and financial determinants of CSO performance. The study's results have direct policy relevance and can inform both local and national strategies for strengthening civil society, reducing disparities in access to participation, and promoting inclusive local governance.

Keywords: civil society organizations, territorial communities, civic engagement, public participation, local governance, CSO financing, empirical research.

Paper type: research paper.